

3 [سوره توبه آیه 122]

وَ مَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً فَلَوْ لَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ
و نمی شود که مؤمنان، همگی [برای آموزش دین] اعزام شوند، پس چرا از هر گروهی، جمعی از آنها اعزام نشوند تا دانش دین را [به طور عمیق] بیاموزند و آنگاه که به سوی قوم خویش بازگشتند، آنها را هشدار دهند، باشد که آنان [از کیفر الهی] بترسند

ضرورت تداوم مسئولیت های امام در عصر غیبت

1- مرجعیت دینی : آشنایی مردم با وظایف خود

2- ولایت ظاهری: اجرای احکام اجتماعی اسلام که نیازمند مدیریت و پشتوانه حکومتی است.

راهکار پیامبر و امامان برای عصر غیبت

وجود مردمانی در شهرهای دوردست در همان زمان ائمه که به امامان دسترسی نداشتند ➤ تربیت دانشمندانی تربیت که در حد توان به معارف و احکام دین دست یابند و به نقاط مختلف رفته و احکام اسلام را به مردم بیاموزند.

این روش، برگرفته از قرآن کریم است .

دستور خداوند در قرآن کریم به گروهی از مردم برای اختصاص وقت و همت خود به شناخت دقیق دین کنند و «تفقه» در دین رفتن به شهرهای خود و آموزش دین به مردم.

تفقه: تلاش برای کسب معرفت عمیق.

فقیه: افرادی که به معرفت عمیق در دین می رسند و می توانند قوانین و احکام اسلام را از قرآن و روایات به دست آوردند،

وظیفه مسلمانان: تقلید از علم فقها در زمان غیبت امامان یا عدم امکان دسترسی به ایشان.

تقلید: مراجعه و رجوع به متخصصان در احکام دین و پیروی از ایشان.

البته این مراجعه، یک روش رایج عقلی است؛ یعنی انسان در امری که تخصص و مهارت ندارد، به متخصص آن مراجعه می کند.

وظیفه فقها: انجام دو مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری (رهبری و ولایت) به فرمان و نیابت از امام زمان (عج)

مرجع تقلید: فقیه‌ی که مورد رجوع مردم برای پاسخ به احکام دین و پیروی مردم است.

ولی فقیه: یکی از فقیهان که توانایی سرپرستی و ولایت جامعه را دارد و عهده دار حکومت می شود و قوانین الهی را در جامعه به اجرا درمی آورد .

نتیجه: در عصر غیبت «مرجعیت دینی» در شکل «مرجعیت فقیه» ادامه می یابد و «ولایت ظاهری» امامان به صورت «ولایت فقیه» استمرار پیدا می کند.

پیامبر اکرم (ص): « حال کسی که از امام خود دور افتاده و به او دسترسی ندارد، سخت تر از حال یتیمی است که پدر را از دست داده است» زیرا چنین شخصی، در مسائل زندگی، حکم و نظر امام را نمی داند . البته اگر یکی از پیروان ما که به علوم و دانش ما آشناست، وجود داشته باشد باید دیگران را که به احکام ما آشنا نیستند، راهنمایی کند و دستورات دین را به آنها آموزش دهد در این صورت، او در بهشت با ما خواهد بود.»

امام عصر(عج) (در پاسخ به یکی از یاران خود به نام اسحاق بن یعقوب درباره «رویدادهای جدید عصر غیبت»: «وَأَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى زُوَاةِ حَدِيثِنَا فَإِنَّهُمْ حُجَّتِي عَلَيْكُمْ وَ أَنَا حُجَّةُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ

و در مورد رویدادهای زمان به راویان حدیث ما رجوع کنید . که آنان حجت من بر شمایند و من حجت خدا بر آنها می باشم.

مرجع تقلید

شرایط مرجع تقلید

1- باتقوا باشد.

دینی ۲

تقوا یک حالت و قدرت روحی است که مانع رفتن انسان به سوی گناه می شود و مانند حافظ و نگهدارنده از گناه عمل می کند.

2- عادل باشد.

عدالت، مراتب دارد. عدالت پیامبر و امام به معنای دوری از هرگونه ظلم است. عدالت فقیه باید آن قدر باشد که به ندرت از وی گناهی سربزند. عدالت یک فرد عادی باید به اندازه ای باشد که مردم به وی اعتماد کنند و به دروغگویی و گناه مشهور نباشد.

3- زمان شناس باشد و بتواند احکام دین را متناسب با نیازهای روز، به دست آورد.

4 - اعلم باشد؛ یعنی از میان فقها از همه عالمتر باشد.

راه های شناخت مرجع تقلید

1- پرسش از دو نفر عادل و مورد اعتماد که بتوانند فقیه واجد شرایط را تشخیص دهند.

2- شهرت یکی از فقیهان در میان اهل علم آنچنان که انسان مطمئن شود و بداند که این فقیه، واجد شرایط است.

احکام: تکلیف کسی که به سن تکلیف رسیده است اما مرجع تقلید خود را انتخاب نکرده است:

1- اگر بی توّجه به اصل موضوع باشد ❏ سرپیچی از احکام الهی ❏ عدم رستگاری و امکان ارتکاب خطاها و گناهان

2- عالم به موضوع ولی بدون انتخاب مرجع تقلید ❏ انجام وظایف به گونه ای که مطمئن باشد کارهای خود را مطابق با دستورات الهی انجام می دهد (عمل به احتیاط) ❏ شرایط سختی که کمتر کسی می تواند این وضع را ادامه دهد.

اگر عده ای از مجتهدان عملی را حرام می دانند و عده ای دیگر آن را حرام نمی دانند ❏ آن عمل را انجام ندهد.

اگر عده ای از مجتهدان عملی را واجب می دانند و برخی مستحب ❏ آن را حتماً انجام دهد

3- تنها راه ممکن: شخص، خود در احکام اسلامی متخصص باشد یا از متخصص در احکام بپرسد و از وی تقلید کند.

ولی فقیه

شرایط ولی فقیه

1- مشروعیت: برخورداری از شرایط یکه دین به او اجازه رهبری مردم را داده است. در غیر این صورت، پیروی از دستورات وی حرام است.

1- باتقوا باشد

2- عادل باشد.

3- زمان شناس باشد و بتواند احکام دین را متناسب با نیازهای روز به دست آورد.

4- مدیر و مدبر باشد و بتواند جامعه را در شرایط پیچیده جهانی رهبری کند.
5- شجاعت و قدرت روحی داشته باشد.

یعنی بدون ترس و وا همه در برابر زیاده خواهی دشمنان بایستد. در اجرای احکام دین از کسی نترسد و با قدرت، در مقابل تهدیدها بایستد و پایداری کند.

2- مقبولیت: پذیرفته شده از جانب مردم باشد تا بتواند کشور را اداره کند و به پیش ببرد.

نتیجه: پس تشکیل نظام و حکومت اسلامی، بر دو پایه «مشروعیت» و «مقبولیت» استوار است.

چگونگی انتخاب ولی فقیه

ولی فقیه، بیان کننده قوانین و مقررات اجتماعی اسلام است انتخاب وی نمی تواند مانند انتخاب مرجع تقلید باشد؛

یعنی نمی شود که هرکس به طور جداگانه برای خود ولی فقیه انتخاب کند؛

دلیل: اداره جامعه تنها با یک مجموعه قوانین و یک رهبری امکان پذیر است؛

در غیر این صورت ۳ هرج و مرج و تفرقه و پراکندگی نتیجه: ضرورت اقدام دسته جمعی انتخاب مردم و برگزیدن فقیهی که دارای شرایط رهبری است.

نحوه انتخاب در کشور ما

1- به صورت مستقیم: پذیرش رهبری امام خمینی (ره) در زمان انقلاب اسلامی و با حضور در اجتماعات و راهپیمایی های سراسری.

2- به صورت غیر مستقیم: انتخاب حضرت آیت الله خامنه ای (سایه اش مستدام) پس از رحلت امام خمینی (ره)

1- انتخاب نمایندگان خبره توسط مردم 2- انتخاب رهبر توسط خبرگان مدّت رهبری: ولیّ فقیه مادامی که شرایط ذکر شده را داشته باشد رهبر جامعه است.

تشخیص این امر نیز بر عهده مجلس خبرگان است.

مدرسه مجازی آینو